

วารสารบริหารธุรกิจเทคโนโลยีมหานคร

MUT Journal of Business Administration

ปีที่ 17 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2563)

Volume 17 Number 2 (July – December 2020)

การใช้ชีวิตและปัจจัยหลักที่มีผลต่อการปรับตัวของนักศึกษามุสลิม ต่างชาติในประเทศไทย

Lifestyles and Key Factors Affecting the Adaptation of Foreign Muslim Students in Thailand

Received: October 9, 2020

Revised: November 14, 2020

Accepted: November 17, 2020

เยาวนุช ซอหะซัน Yaowanuch Sawhasun^{1*}, พัชนี เชยจรรยา Patchanee Cheyjunya²,
เมตตา วิวัฒน์านุกุล Metta Vivatananukul³

¹ นักศึกษาปริญญาเอก สาขานิเทศศาสตร์และนวัตกรรม คณะนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการจัดการ
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

² ศาสตราจารย์ คณะนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการจัดการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

³ ศาสตราจารย์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

¹ Ph.D. student, Communication Arts and Innovation, Graduate School of Communication Arts and Management
Innovation, National Institute of Development Administration, Bangkok, Thailand.

² Professor, Communication Arts and Innovation, Graduate School of Communication Arts and Management
Innovation, National Institute of Development Administration, Bangkok, Thailand.

³ Professor, Communication Arts, Faculty of Communication Arts, Chulalongkorn University, Bangkok, Thailand

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการใช้ชีวิตในต่างแดนของนักศึกษามุสลิม
ต่างชาติในประเทศไทย 2) ศึกษาสภาพปัญหาในการใช้ชีวิตและปัญหาการสื่อสารต่างวัฒนธรรมของ
นักศึกษามุสลิมต่างชาติในประเทศไทย และ 3) ศึกษาความแตกต่างและความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย
ต่างๆ กับระดับความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษามุสลิมต่างชาติในประเทศไทย เก็บข้อมูลด้วย
แบบสอบถามกับนักศึกษามุสลิมต่างชาติจำนวน 286 คน สัมภาษณ์เชิงลึกนักศึกษามุสลิมต่างชาติ

* E-mail address: aj_annly@hotmail.com

เพื่อนคนไทย อาจารย์ผู้สอน และเจ้าหน้าที่ที่ดูแลนักศึกษา รวม 12 คน และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม การวิเคราะห์ผลใช้สถิติเชิงบรรยาย สถิติเชิงอนุมาน การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรใช้สูตรของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ด้วย t-test และ Anova และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อทำนายปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับระดับความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษามุสลิมในประเทศไทยทำการทดสอบที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

คำสำคัญ: การใช้ชีวิต, การปรับตัวทางวัฒนธรรม, ความสามารถในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม, มุสลิม, นักศึกษาต่างชาติ

ABSTRACT

The research is aimed to 1) study the lifestyles of foreign Muslim students in Thailand 2) explore foreign Muslim students' living and intercultural communication problems in Thailand, and 3) investigate the differences and relationship between the related factors and the level of foreign Muslim students' adaptability in Thailand. The survey questionnaires were used to collect data from 286 foreign Muslim students. An in-depth interview was conducted with foreign Muslim students, Thai friends, an instructor, and international students' advisor, a total of twelve samples, combined with the non-participant observation. The data were analyzed by descriptive and inferential statistics. Besides, Pearson Product Moment Correlation Coefficient was used and analyzed by t-test and ANOVA, including multiple regression analysis for predicting factors related to the level of foreign Muslim students' adaptability in Thailand at the 0.05 statistical significance level.

Keywords: Lifestyles, Cultural Adaptation, Intercultural Communication Competence, Muslims, Foreign Students

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งในเอเชียที่ได้รับความสนใจจากชาวต่างประเทศสังเกตได้จากในแต่ละปีประเทศไทยมีโอกาสด้อนรับนักท่องเที่ยวจากทุกทวีปในโลกที่เข้ามาท่องเที่ยว โดยในปี พ.ศ. 2557 มีจำนวนนักท่องเที่ยวจากทั่วโลกเดินทางมายังประเทศไทย จำนวน 24,779,768 คน (กรมการท่องเที่ยว, 2558) ซึ่งบางส่วนประทับใจในความเป็นไทยมาก จนต้องกลับมาท่องเที่ยวประเทศไทยทุก

ปี บางส่วนชื่นชมอัยกษาคัยของคนไทยจึงคาดหวังจะมาใช้ชีวิตหลังเกษียณที่นี่ บางส่วนชื่นชมในภาษาไทย และอยากจะทำธุรกิจร่วมกับคนไทย จึงส่งบุตรหลานมาศึกษาหาความรู้ระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย เพื่อเป็นการเรียนรู้ธรรมชาติของคนไทย และเป็นการสร้างเครือข่ายในการทำธุรกิจของตนในอนาคต ประกอบกับนโยบายของรัฐบาลไทยที่ต้องการให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในระดับภูมิภาค หรือ Education Hub ซึ่งนโยบายนี้ครอบคลุมการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ซึ่งจากข้อมูลนักศึกษาต่างชาติในสังกัดและในกำกับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ปีการศึกษา 2556 (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2559) ได้รายงานว่ามีจำนวนนักศึกษาต่างชาติที่ศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาของไทย จำนวน 18,814 คน โดยสาขาวิชาที่ศึกษาได้แก่ บริหารธุรกิจ ร้อยละ 13.63 ธุรกิจนานาชาติ ร้อยละ 4.33 ภาษาไทย ร้อยละ 3.99 ภาษาอังกฤษ ร้อยละ 3.27 และพุทธศาสนา ร้อยละ 2.42 ซึ่งจากข้อมูลดังกล่าวได้สะท้อนให้เห็นถึงจำนวนนักศึกษามุสลิมชาวต่างชาติที่ศึกษาอยู่ในประเทศไทย จำนวน 1,452 คน ทั่วประเทศ โดยส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ในกรุงเทพฯ และปริมณฑล

อย่างไรก็ตาม จากการที่มีนักศึกษามุสลิมชาวต่างชาติมาศึกษาในประเทศไทยนั้น เป็นที่ทราบโดยทั่วไปว่าศาสนาอิสลามเป็นศาสนาที่มีหลักการศรัทธา และหลักการปฏิบัติที่เคร่งครัด มีข้อจำกัดหลายประการที่แตกต่างจากศาสนาอื่นๆ จึงทำให้เกิดข้อสงสัยว่านักศึกษามุสลิมชาวต่างชาติเหล่านี้ จะใช้ชีวิตอย่างไรเมื่อต้องเข้าสู่ประเทศไทยที่ไม่ได้มีวัฒนธรรมอิสลาม และไม่ได้มีศาสนาอิสลามเป็นศาสนาประจำชาติ อะไรเป็นส่วนช่วยให้นักศึกษาเหล่านั้นให้สามารถใช้ชีวิตให้เข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ได้

จากงานวิจัยของต่างประเทศได้มีการศึกษาเกี่ยวกับมุสลิมและศาสนาอิสลามพอสมควร เช่น งานวิจัยของ Croucher (2009) พบว่า ความเคร่งครัดของภาษาศาสตร์ในสังคมฝรั่งเศส ทำให้คนมุสลิมฝรั่งเศสปฏิเสธที่จะปรับตัว เนื่องจากไม่สามารถละทิ้งสำเนียงดั้งเดิมได้ เพราะยังต้องใช้ภาษาอารบิกในการสื่อสารกับคนในชุมชน และยังคงต้องใช้ภาษา อารบิกในการอ่านคัมภีร์อัลกุรอาน

นอกเหนือจากอุปสรรคด้านภาษาซึ่งมีผลต่อการปรับตัวของชาวมุสลิม ยังมีปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการรับรู้คนมุสลิมและส่งผลต่อการปรับตัว จากการศึกษากายของ Kesbi (2011) พบว่า สาเหตุของปัญหาสาเหตุหนึ่งคือการเผยแพร่ข้อมูลของสื่อตะวันตกโดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังเหตุการณ์ 11 กันยายน 2001 มุสลิมเป็นตัวแทนของความรุนแรงและอารยธรรมแห่งการกระหายเลือด ซึ่งเหตุนี้ก็นำมาซึ่งความรู้สึกไม่เป็นมิตรต่อกันระหว่างโลกตะวันตกและอิสลาม และการมองแบบเหมารวมเชิงลบว่าเป็นผู้ก่อการร้าย

จากงานวิจัยข้างต้นจะเห็นได้ว่าเป็นงานวิจัยที่ศึกษาหลังจากเกิดเหตุ 11 กันยายน 2001 ที่ทำให้โลกมองมุสลิมในเชิงลบ โดยการนำเสนอภาพคนมุสลิมผ่านสื่อมวลชน เช่น งานวิจัยของ Ata (2016) พบว่า นักเรียนมุสลิมมองว่าภาพยนตร์ โทรทัศน์ออสเตรเลีย และ หนังสือพิมพ์ไม่ได้นำเสนอภาพมุสลิมอย่างยุติธรรม การแต่งกายที่แตกต่างของมุสลิมทำให้ถูกแบ่งแยก (Discriminate) จากคนอื่น ๆ นอกจากนี้งานวิจัยยังพบว่า สื่อมีอิทธิพลต่อการสร้างภาพความเป็นคนอื่น (The other) และการมองแบบเหมารวม (Stereotype) จากข้อมูลดังกล่าวส่งผลให้เกิดข้อสงสัยต่างๆ ตามมาอีกมากกว่า นักศึกษาชาวมุสลิมต่างชาติจะสามารถใช้ชีวิตให้เข้ากับสังคมและวัฒนธรรมแบบไทยได้หรือไม่

สำหรับสิ่งที่จะสามารถช่วยให้เกิดการปรับตัวได้นั้นคือ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการใช้ภาษา ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นตัวช่วยให้เกิดการปรับตัวได้ดีสำหรับผู้ที่เข้าสู่วัฒนธรรมใหม่ที่แตกต่างจากวัฒนธรรมเดิมของตนเอง เพราะการมีทักษะการสื่อสารที่ดี และสามารถใช้ภาษาของเจ้าของวัฒนธรรมได้ ย่อมช่วยลดปัญหาความไม่เข้าใจกับเจ้าของภาษาได้ อีกทั้งยังช่วยให้เกิดการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมเจ้าบ้านได้ง่ายขึ้นด้วย นอกจากนี้ สื่อมวลชนก็มีส่วนช่วยให้เกิดการปรับตัว และลดปัญหาที่จะเกิดขึ้นจากการต้องเข้าสู่วัฒนธรรมใหม่ จากงานวิจัยของธิดารัตน์ กนิษฐนาคะ (2541)พบว่า สื่อมวลชนมีส่วนช่วยในการปรับตัวของนักเรียน โดยเป็นแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับประเทศไทย วัฒนธรรมไทยแบบกว้างๆ เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครอบครัว

อย่างไรก็ตามจากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า ยังมีการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับปัญหาของการสื่อสารและการปรับตัวของนักศึกษามุสลิมที่ศึกษาอยู่ในต่างประเทศน้อย ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจึงจะศึกษาในแง่ “การใช้ชีวิตในต่างแดน” ของนักศึกษามุสลิมชาวต่างชาติในประเทศไทยว่ามีผลต่อการปรับตัวของนักศึกษามุสลิมหรือไม่ รวมทั้งศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวในต่างแดนของนักศึกษามุสลิม และความสัมพันธะระหว่างปัจจัยต่างๆ กับการปรับตัวของนักศึกษามุสลิม เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการเตรียมความพร้อมให้กับสถาบันการศึกษาที่จะเปิดรับนักศึกษามุสลิมชาวต่างชาติต่อไป

คำถามนำวิจัย

1. นักศึกษามุสลิมต่างชาติในประเทศไทยใช้ชีวิตในต่างแดนอย่างไร
2. นักศึกษามุสลิมต่างชาติในประเทศไทยมีปัญหาในการใช้ชีวิตและปัญหาการสื่อสารต่างวัฒนธรรมเป็นอย่างไร
3. ปัจจัยต่างๆ มีความสัมพันธ์กับระดับความสามารถในการปรับตัวในต่างแดนของนักศึกษามุสลิมต่างชาติในประเทศไทยอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการใช้ชีวิตในต่างแดนของนักศึกษามุสลิมต่างชาติในประเทศไทยเนื้อหา
2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาในการใช้ชีวิตและปัญหาการสื่อสารต่างวัฒนธรรมของนักศึกษามุสลิมต่างชาติในประเทศไทย
3. เพื่อศึกษาความแตกต่าง และความสัมพันธะระหว่างปัจจัยต่างๆ กับระดับความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษามุสลิมต่างชาติในประเทศไทย

สมมติฐานงานวิจัย

1. รูปแบบการใช้ชีวิตมีความสัมพันธ์ต่อระดับความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษามุสลิมต่างชาติ
2. ลักษณะทางประชากรและทักษะการสื่อสารภาษาไทยที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์ต่อระดับความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษามุสลิมต่างชาติแตกต่างกัน ดังนี้
 - เพศที่ต่างกันมีระดับความสามารถในการปรับตัวแตกต่างกัน
 - ประสบการณ์อาศัยในต่างประเทศที่ต่างกันมีระดับความสามารถในการปรับตัวแตกต่างกัน
 - ระดับการศึกษาที่ต่างกันมีระดับความสามารถในการปรับตัวแตกต่างกัน
 - ประเทศบ้านเกิดที่ต่างกันมีระดับความสามารถในการปรับตัวแตกต่างกัน
 - อายุมีความสัมพันธ์ต่อระดับความสามารถในการปรับตัว
 - ระยะเวลาที่อาศัยในประเทศไทยมีความสัมพันธ์ต่อระดับความสามารถในการปรับตัว
 - จำนวนเพื่อนสนิทคนไทยมีความสัมพันธ์ต่อระดับความสามารถในการปรับตัว
 - ทักษะการสื่อสารภาษาไทยมีความสัมพันธ์ต่อระดับความสามารถในการปรับตัว
3. ปัจจัยด้านการสื่อสาร การเปิดรับสื่อมวลชน ปัจจัยด้านอิทธิพลทางศาสนา ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม และปัจจัยด้านทักษะการสื่อสารต่างวัฒนธรรมส่งต่อระดับความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษามุสลิมต่างชาติ

ประโยชน์ของการวิจัย

เชิงวิชาการ

ด้านการศึกษา เพื่อสร้างกรอบแนวคิดด้านการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมของการใช้ชีวิตในต่างแดน (Sojourning Context) ที่สัมพันธ์กับมิติทางศาสนา รวมทั้งเพื่อเป็นกรอบแนวคิดด้านการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการดำเนินชีวิตที่สัมพันธ์กับมิติทางศาสนาในบริบทของการศึกษา สร้างองค์ความรู้ของการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมในมิติที่สัมพันธ์กับศาสนา

เชิงประยุกต์

ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนหรือผู้ที่ต้องการเดินทางมาศึกษาต่อในประเทศไทยมีการเตรียมความพร้อมในทุกๆ ด้าน เพื่อที่จะสามารถใช้ชีวิตในประเทศไทยตลอดระยะเวลาที่ศึกษาได้อย่างมีความสุข สถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาได้เตรียมความพร้อมเพื่อรองรับผู้เรียนมุสลิมต่างชาติที่จะเข้าเรียน โดยสถานศึกษาสามารถเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีความจำเป็นต่อการใช้ชีวิตของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งสามารถใช้เป็นจุดแข็งในการทำประชาสัมพันธ์ และวางแผนทำการตลาดต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศมุสลิมอีกด้วย

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมเพื่อใช้ในการวิจัยใน 5 ประเด็นหลักๆ ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม

Kelly (1980) (อ้างถึงใน Landis and Brislin, 2013) Gudykunst and Kim (2003) (อ้างถึงใน Landis and Brislin, 2013) กล่าวว่า ทักษะของการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ด้าน ผู้ที่จะทำการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมได้ดี ควรมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ คือ

1. ด้านความรู้และความเข้าใจ (Cognitive Domain) เน้นกระบวนการของความรู้และความเข้าใจ ได้แก่ ความสามารถในการพูดภาษาอื่น ความรู้ในวัฒนธรรมของผู้อื่น ไม่มองคนอื่นแบบเหมารวม (Stereotype)

2. ด้านทัศนคติ อารมณ์และความรู้สึก (Affective Domain) ได้แก่ การไม่ยึดเอาวัฒนธรรมตนเองเป็นศูนย์กลาง (Ethnocentrism) แต่ให้ใช้มุมมองจากวัฒนธรรมที่สาม (Third-Culture Perspective) ในการตีความพฤติกรรมของคนต่างวัฒนธรรม ไม่ด่วนสรุป (Jumping) หรือตัดสินการกระทำคนอื่นตั้งแต่เริ่มแรกของการสื่อสาร ปราศจากอคติ (Bias หรือ Prejudice) และการดูถูกเหยียดหยาม รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา (Empathy)

3. ด้านพฤติกรรม (Behavioral Domain) เน้นลักษณะของพฤติกรรมที่แสดงหรือปฏิบัติต่อคนต่างวัฒนธรรม เช่น ใส่ใจที่จะเรียนรู้วัฒนธรรมและสิ่งต่างๆ รอบตัว พยายามปรับตัวให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ในวัฒนธรรมใหม่

สำหรับปัญหาและอุปสรรคของการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมนั้น Gudykunst and Kim (2003) ได้แบ่งปัญหาและอุปสรรคและการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมไว้ 3 ด้าน คือ

1. อุปสรรคด้านความรู้และความคิด ได้แก่ การไม่เข้าใจหรือไม่รู้ภาษาที่ต้องใช้สื่อสารร่วมกัน การขาดความรู้ในวัฒนธรรมนั้นๆ

2. อุปสรรคด้านทัศนคติและความรู้สึก ได้แก่ 1) การรับรู้ที่ขาดประสิทธิภาพ เช่น การรับรู้แบบแช่แข็ง (Freezing) คือ การไม่ยอมเปลี่ยนแปลงวิธีคิด หรือวิธีการมองบุคคล รวมทั้งการมองหรือการคิดแบบเหมารวม (Stereotype) การด่วนสรุป (Jumping) หรือแนวโน้มในการตัดสินคนหรือการกระทำตั้งแต่ครั้งแรกของการสื่อสาร เป็นต้น 2) ทัศนคติที่เป็นอุปสรรค เช่น มีอคติ หรือความโน้มเอียง (Bias/prejudice) และต่อต้านคนนอกกลุ่ม (Outgroup) หรือการเอาวัฒนธรรมหรือชาติพันธุ์ของตนเองเป็นศูนย์กลาง (Ethnocentrism) 3) การขาดอารมณ์หรือความรู้สึกที่เกื้อหนุนในการยอมรับความแตกต่างของคนอื่น รวมทั้งการช่วยสนับสนุนให้คนต่างวัฒนธรรม

3. อุปสรรคด้านพฤติกรรม ได้แก่ การไม่ใส่ใจที่จะเรียนรู้วัฒนธรรมและสิ่งต่างๆ รอบตัว การหลบเลี่ยงที่จะพบปะกับคนแปลกหน้า การไม่พยายามปรับตัวให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ในวัฒนธรรมใหม่ เป็นต้น

2. แนวคิดเกี่ยวกับการปรับตัว

สำหรับแนวคิดเกี่ยวกับการปรับตัวนั้น Jandt (1998) กล่าวว่า การปรับตัว คือ การจัดการกับความรู้สึกกังวลใจ ไม่สบายใจ ความสับสนในการที่ต้องเข้าไปอยู่ในวัฒนธรรมใหม่ที่ไม่คุ้นเคย แต่เมื่อเวลาผ่านไประยะหนึ่งผู้ที่เข้าสู่วัฒนธรรมใหม่ก็จะเรียนรู้ที่จะอาศัยอยู่ และสามารถปรับตัวให้เข้ากับบรรทัดฐาน ค่านิยมของวัฒนธรรมใหม่ได้

ปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการปรับตัว เมตตา วิวัฒนานุกูล (2559) ได้กล่าวถึง ปัจจัยที่มีผลต่อระดับความตระหนักทางวัฒนธรรมและการปรับตัวจะมากหรือน้อยนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยดังต่อไปนี้

1. พื้นฐาน/ลักษณะส่วนบุคคล สิ่งที่ดีตัวและเตรียมตัวไว้ล่วงหน้า (Predisposition) ได้แก่ 1) บุคลิกนิสัย ถ้าเป็นคนมองโลกในแง่ดี เข้ากับคนง่าย ช่างสังเกต ชอบเรียนรู้ เปิดกว้าง และยืดหยุ่น ก็จะมีโอกาสประสบปัญหาความตระหนักทางวัฒนธรรมน้อย 2) ทักษะคิดและการมองแบบเหมารวม (Stereotype) การมีทัศนคติเชิงบวกต่อประเทศหรือที่ตนจะเข้าไปอยู่ มีส่วนช่วยในการปรับตัวได้ง่ายขึ้น 3) ความคาดหวัง ถ้ามีความคาดหวังต่อวัฒนธรรมเจ้าบ้านสูง แต่กลับไม่ได้พบกับสิ่งที่คาดหวัง ก็จะทำให้เกิดความตระหนักทางวัฒนธรรมได้ 4) ระดับความแตกต่างทางความคิด คือ หากยังมีความแตกต่างกันทางความคิดมากเท่าใด ย่อมก่อให้เกิดความตระหนักทางวัฒนธรรมมากขึ้นเท่านั้น 5) ทักษะการสื่อสาร/ทักษะการใช้ภาษา การมีทักษะการสื่อสารที่ดี และสามารถใช้ภาษาของเจ้าของวัฒนธรรมได้ ช่วยให้เข้ากับวัฒนธรรมเจ้าบ้านได้ง่ายขึ้นด้วย 6) ภูมิหลังและประสบการณ์ในต่างประเทศ หากบุคคลมีโอกาสดำเนินการติดต่อกับคนต่างชาติบ่อยๆ ได้คุ้นเคย หรือศึกษาวัฒนธรรมอื่นๆ มาก่อน จะช่วยลดความตระหนักทางวัฒนธรรมได้

2. สภาพแวดล้อมทางสังคมและประเทศเจ้าบ้าน (Host Environment) ได้แก่ 1) วัฒนธรรมเจ้าของบ้านเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการปรับตัว เช่น ถ้าวัฒนธรรมมีความเข้มงวดมาก มีลักษณะการแบ่งพวกเขา-พวกเราสูง (Ingroup - Outgroup) ย่อมก่อให้เกิดความตระหนักทางวัฒนธรรม นอกจากนี้ระดับความแตกต่างทางวัฒนธรรม (Degree of Difference) ของบุคคลกับวัฒนธรรมเจ้าบ้านก็ส่งผลต่อระดับความตระหนักทางวัฒนธรรม 2) ความประทับใจแรกพบต่อสังคม/ประเทศเจ้าบ้าน (First Impression) หากเป็นความประทับใจทางเชิงบวก ย่อมช่วยให้บุคคลเกิดความสุขสบายใจที่จะอยู่ในวัฒนธรรมนั้น 3) การช่วยเหลือและสนับสนุนจากกลุ่มคนในสังคม (Group Support) ถ้าคนในสังคมให้ความช่วยเหลือและยอมรับ ปัญหาความตระหนักทางวัฒนธรรมย่อมลดลง 4) การรับรองอย่างเป็นทางการจากราชการ (Institutional Legitimization of New Identity) การได้รับความช่วยเหลือและสนับสนุนจากผู้คนในสังคมย่อมทำให้เกิดการปรับตัวได้ง่ายขึ้น 5) โอกาส/ความถี่ในการสื่อสาร หากบุคคลที่เข้ามาในวัฒนธรรมใหม่มีโอกาสพูดคุยและติดต่อสื่อสารกับเจ้าของวัฒนธรรมมาก ย่อมช่วยลดความตระหนักทางวัฒนธรรมได้

3. บทบาทสื่อมวลชน/กฎหมาย/ศาสนา ฯลฯ ได้แก่ 1) บทบาทของสื่อมวลชน บทบาทของสื่อในการรณรงค์ให้คนในประเทศเจ้าบ้านทำหน้าที่เป็นเจ้าบ้านที่ดีในการต้อนรับนักท่องเที่ยวด้วยความเป็นมิตร ไม่ขูดรีดหรือเอาเปรียบชาวต่างชาติ 2) บทบาทของกฎหมาย ถ้ากฎหมายของวัฒนธรรมเจ้าบ้านมีบทลงโทษ โดยเฉพาะพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนจากที่ยอมรับทั่วไป บุคคลย่อมหวาดระแวง

ตลอดเวลา 3) บทบาทของศาสนา หมายถึง บทบาทในการสร้างอิทธิพลเหนือความคิดของคนในสังคม เช่น สอนให้มีความยึดหยุ่น รักเพื่อนมนุษย์ทุกคน หรือให้เคร่งครัดในกรอบที่ถูกกำหนดอย่างเข้มงวด

3. แนวคิดเกี่ยวกับความสามารถในการปรับตัว

Cushner and Brislin (1996) ได้อธิบายถึงลักษณะของบุคคลที่แสดงออกว่าสามารถปรับตัวได้ และใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุข เมื่อต้องเผชิญกับวัฒนธรรมที่ไม่คุ้นเคย หรือวัฒนธรรมใหม่ ได้แก่

1. มีความสุข กินดี อยู่ดี (Feeling of Contentment and Well-being)
2. สามารถรักษาความสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ได้ ได้รับการเคารพนับถือ รวมทั้งมีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่น (Maintain/Respect/Good relations)
3. สามารถทำงานได้อย่างประสบความสำเร็จ และเข้าใจวัฒนธรรมองค์กร รูปแบบการทำงานของบุคคลอื่นได้อย่างดี (Task Effectiveness)
4. ไม่มีอาการช็อกทางวัฒนธรรม (Culture Shock) หรือสามารถจัดให้หมดไปได้

4. แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินชีวิต

ประเภทของรูปแบบการดำเนินชีวิตมีพื้นฐานความคิดที่ว่า แต่ละบุคคลมีความสนใจที่แน่นอนในการดำเนินชีวิต และมีการกระทำที่ตอบสนองต่อความสนใจของตนเองอยู่เสมอ ดังที่ Reimer (1995) กล่าวว่า รูปแบบการดำเนินชีวิต คือ รูปแบบเฉพาะของกิจกรรมในแต่ละวันที่แสดงถึงความเป็นตัวของคนนั้นๆ โดยรูปแบบการดำเนินชีวิตของแต่ละคนจะมีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง เพราะแต่ละคนก็จะเลือกทำในสิ่งที่แตกต่างจากคนอื่น ซึ่งแนวคิดดังกล่าวสามารถแบ่งรูปแบบการดำเนินชีวิตไว้ 5 กลุ่ม คือ

1. รูปแบบการดำเนินชีวิตที่มุ่งเน้นด้านวัฒนธรรม (Cultural Orientation) หมายถึง รูปแบบการดำเนินชีวิตที่แสดงให้เห็นกิจกรรม ความสนใจ และความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม หรือประเพณีนิยมในแต่ละสภาพแวดล้อมของแต่ละบุคคล
2. รูปแบบการดำเนินชีวิตที่มุ่งเน้นด้านสังคม (Social Orientation) หมายถึง รูปแบบการดำเนินชีวิตที่แสดงให้เห็นกิจกรรม ความสนใจ และความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องรอบตัวที่เห็นว่าสำคัญ นอกเหนือจาก สิ่งที่เป็นไปรอบตัว และสิ่งที่ควรค่าต่อการที่บุคคลจะเข้าไปร่วมทำเพื่อส่วนรวม
3. รูปแบบการดำเนินชีวิตที่มุ่งเน้นความบันเทิง (Entertainment Orientation) หมายถึง รูปแบบการดำเนินชีวิตที่แสดงให้เห็นกิจกรรม ความสนใจ และความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ และความบันเทิงของตนเองมากกว่าสิ่งอื่นๆ
4. รูปแบบการดำเนินชีวิตที่มุ่งเน้นด้านบ้าน และครอบครัว (Home and Family Orientation) หมายถึง รูปแบบการดำเนินชีวิตที่แสดงให้เห็นกิจกรรม ความสนใจ และความคิดเห็นที่มีลักษณะของความใกล้ชิด และเป็นเรื่องส่วนตัวที่เกี่ยวข้องกับบ้าน และคนในครอบครัวของตนเอง
5. รูปแบบการดำเนินชีวิตที่มุ่งเน้นด้านกีฬา และกิจกรรมกลางแจ้ง (Sport and Outdoor Orientation) หมายถึง รูปแบบการดำเนินชีวิตที่แสดงให้เห็นกิจกรรม ความสนใจ และความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์ รวมถึงการใช้ชีวิตกลางแจ้ง

5. แนวคิดเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม

ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาที่เน้นเรื่องความศรัทธาที่ปราศจากการตั้งข้อสงสัย และต้องปฏิบัติตามตามหลักศาสนาอย่างเคร่งครัด โดยหลักคำสอนของศาสนาอิสลามจะประกอบด้วยหลักศรัทธา และหลักปฏิบัติที่มุสลิมทั่วโลกถือปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกัน

หลักศรัทธา 6 ประการ

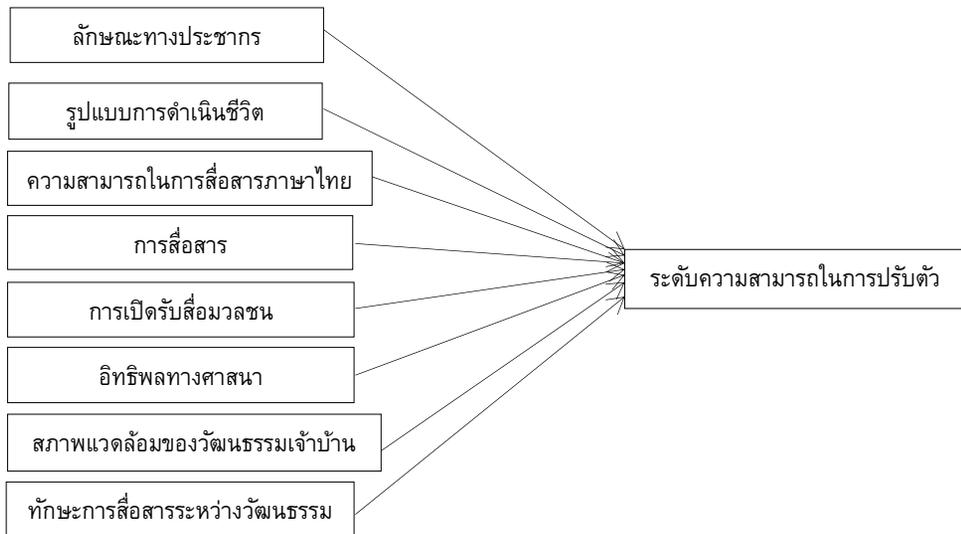
1. ศรัทธาต่อองค์อัลลอฮ์ผู้เป็นมุสลิมต้องศรัทธาต่อองค์อัลลอฮ์เพียงพระองค์เดียว
2. ศรัทธาต่อเทพวิวาร (มาลาอิกะฮ์) ขององค์อัลลอฮ์ ผู้เป็นมุสลิมต้องศรัทธาว่าเทวดามีจริง
3. ศรัทธาต่อพระคัมภีร์ทั้งหลาย ผู้เป็นมุสลิมต้องศรัทธาต่อคัมภีร์ที่พระเจ้าประทานมาให้
4. ศรัทธาต่อบรรดาศาสนทูต ผู้เป็นมุสลิมต้องศรัทธาต่อบรรดาศาสนทูตซึ่งถือเป็นที่พระเจ้าเลือกสรรว่า เป็นคนดีเหมาะแก่การเป็นผู้ประกาศศาสนา
5. ศรัทธาในวันพิพากษา ผู้เป็นมุสลิมต้องเชื่อว่า เมื่อถึงวันที่โลกแตกดับพระเจ้าจะเป็นผู้พิพากษามนุษย์ตามกรรมดีและกรรมชั่วที่ได้ทำไว้
6. ศรัทธาในกฎสถานะของพระเจ้า ผู้เป็นมุสลิมต้องเชื่อว่าพระเจ้าเป็นผู้ลิขิตชีวิตมนุษย์

หลักปฏิบัติ 5 ประการ

1. การปฏิญาณตน เป็นการประกาศตนยอมรับด้วยความศรัทธาและความบริสุทธิ์ใจว่าองค์อัลลอฮ์เป็นพระเจ้าสูงสุดเพียงองค์เดียวเท่านั้น และยอมรับว่าท่านมีมุฮัมมัดเป็นศาสนทูตของพระเจ้า
2. การละหมาด เป็นการนมัสการพระเจ้าทั้งทางร่างกายและจิตใจ โดยปฏิบัติวันละ 5 เวลา คือ ย่ำรุ่ง กลางวัน เย็น พลบค่ำ และกลางคืน
3. การถือศีลอด เป็นการงดการบริโภคอาหาร เครื่องดื่ม และการมีเพศสัมพันธ์ตั้งแต่พระอาทิตย์ขึ้นจนพระอาทิตย์ตกดินเป็นเวลา 1 เดือน ตามกำหนด ซึ่งจะมีในเดือน 9 ของปฏิทินอิสลาม เรียกว่า เดือนรอมฎอน การถือศีลอดนี้เป็นการฝึกฝนร่างกาย และจิตใจให้มีความอดทน
4. การบริจาคซะกาต เป็นการบริจาคทรัพย์สินหรือให้ทานแก่คนที่เหมาะสมตามที่ศาสนากำหนด เพื่อเป็นการขัดเกลาจิตใจให้สะอาดลดความเห็นแก่ตัวลง และเป็นการลดช่องว่างในสังคม
5. การประกอบพิธีฮัจญ์ เป็นการเดินทางไปประกอบพิธีกรรมทางศาสนาที่เมืองเมกกะ ประเทศซาอุดีอาระเบีย จุดมุ่งหมายเพื่อให้ชาวมุสลิมระลึกถึงพระเจ้าและได้พบปะพี่น้องมุสลิมจากทั่วโลก หากมุสลิมผู้นั้นมีความสามารถ แต่ถ้าไม่มีความสามารถทั้งด้านร่างกายและทรัพย์สิน ศาสนาก็อนุโลมให้

นอกจากนี้ ศาสนาอิสลามยังได้กำหนดจรรยาบรรณไว้ให้มุสลิมได้ปฏิบัติในชีวิตประจำวัน โดยมีได้มีรากฐานมาจากคำสอนในคัมภีร์อัลกุรอานซึ่งเป็นบทบัญญัติจากพระเจ้าเท่านั้น หากแต่ยังได้มาจากคำสอนและแบบอย่างของศาสดามุฮัมมัด โดยในการวิจัยนี้ได้แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม การปรับตัว ความสามารถในการปรับตัว และศาสนาอิสลามในแง่ของการดำเนินชีวิตตามหลักศาสนาอิสลามในชีวิตประจำวันนี้นักศึกษามุสลิมต่างชาติต้องปฏิบัติตามมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้

กรอบแนวคิด

รูปที่ 1: กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. การสำรวจด้วยแบบสอบถาม

ประชากรในการศึกษาวิจัยคือ นักศึกษามุสลิมต่างชาติที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน ทุกระดับการศึกษาที่อยู่ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล จากการสืบค้นจากเว็บไซต์สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2561 พบว่า มีจำนวนนักศึกษามุสลิมชาวต่างชาติทั้งหมดที่ศึกษาอยู่ในประเทศไทย จำนวน 1,452 คน โดยมี 1,005 คน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2559) ที่ศึกษาอยู่ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล หรือคิดเป็นร้อยละ 69.21 ของจำนวนนักศึกษามุสลิมทั้งหมดในประเทศไทย ซึ่งเป็นประชากรของงานวิจัยนี้

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษามุสลิมที่ศึกษาอยู่ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล จำนวน 286 คน จากประชากรทั้งหมด 1,005 คน โดยอ้างอิงตามตารางสำเร็จรูปกำหนดขนาดตัวอย่าง ของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% (พัชนี เชนจรรยา, 2558)

วิธีการสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) โดยเริ่มจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือ นักศึกษามุสลิมต่างชาติที่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ และจึงสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) และกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่าง (Quota Sampling) มหาวิทยาลัยรัฐและเอกชนอย่างเท่าๆ กัน แต่จากการเก็บรวบรวมข้อมูลได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างมหาวิทยาลัยรัฐ จำนวน 169 คน และมหาวิทยาลัยเอกชน จำนวน 117 คน รวม 286 คน

2. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แบ่งเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 นักศึกษามุสลิมจำนวน 6 คนกลุ่มที่ 2 เพื่อนคนไทยของนักศึกษามุสลิมต่างชาติ จำนวน 4 คน กลุ่มที่ 3 อาจารย์ประจำวิชาที่สอนนักศึกษามุสลิมต่างชาติ และกลุ่มที่ 4 เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลนักศึกษาต่างชาติ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกตการณ์

1. แบบสอบถามสำหรับนักศึกษามุสลิมต่างชาติ เป็นภาษาอังกฤษ ประกอบด้วย 10 ส่วน

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลลักษณะทางประชากรของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา สาขาที่เรียน ประเทศบ้านเกิด เชื้อชาติ สัญชาติ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย เคยอาศัยอยู่ในต่างประเทศหรือไม่ระยะเวลาที่เคยอาศัยในต่างประเทศ จำนวนเพื่อนสนิทคนไทย สามารถสื่อสารภาษาต่างประเทศได้กี่ภาษาจำนวน 10 ข้อ

ส่วนที่ 2 ความสามารถในการสื่อสารภาษาไทยจำนวน 4 ข้อ

ส่วนที่ 3 คำถามเพื่อวัดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับประเทศไทย และวัฒนธรรมไทยจำนวน 10 ข้อ

ส่วนที่ 4 คำถามเพื่อวัดทัศนคติต่อคนไทย และประเทศไทยจำนวน 10 ข้อ

ส่วนที่ 5 คำถามเพื่อวัดพฤติกรรม และกิจกรรมที่ทำจำนวน 18 ข้อ โดยใช้แนวคิดของ Kelly (1980) (อ้างถึงใน Landis and Brislin, 2013) Gudykunst and Kim (2003) (อ้างถึงใน Landis and Brislin, 2013) รวมถึงวัดพฤติกรรมและกิจกรรมที่ทำให้ได้รับอิทธิพลจากศาสนา

ส่วนที่ 6 และ 7 คำถามเพื่อวัดระดับความสามารถในการปรับตัวในบริบทต่างวัฒนธรรมจำนวน 21 ข้อ ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการปรับตัวทางวัฒนธรรมตามแนวคิดของ Ting-Toomey (1999) และความสามารถในการปรับตัวระหว่างวัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพตามแนวคิดของ Cushner and Brislin (1996)

ส่วนที่ 8 คำถามเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินชีวิตจำนวน 15 ข้อ ใช้แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินชีวิตตามแนวคิดของ Reimer (1995)

ส่วนที่ 9 คำถามเกี่ยวกับการสื่อสาร และพฤติกรรมในชีวิตประจำวัน จำนวน 2 ข้อ

ส่วนที่ 10 คำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชน จำนวน 7 ข้อ โดยส่วนที่ 2 – ส่วนที่ 10 ใช้แบบสอบถามแบบมาตรวัดแบบลิเคิร์ต (Likert Scale)

2. แบบสัมภาษณ์ รวม 4 ชุด ได้แก่ ชุดที่ 1 สำหรับนักศึกษามุสลิมต่างชาติ ชุดที่ 2 เพื่อนคนไทย ชุดที่ 3 อาจารย์ผู้สอนและชุดที่ 4 เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลนักศึกษา

3. แบบสังเกตการณ์ เพื่อสังเกตการใช้ชีวิต กิจกรรม และการสื่อสารของนักศึกษามุสลิมต่างชาติในสภาพแวดล้อมที่มหาวิทยาลัยจัดเตรียมไว้ให้

3. การทดสอบเครื่องมือ

1. แบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และปรับปรุงแบบสอบถามให้เหมาะสม เพื่อให้ได้ประเด็นที่ตรงกับสิ่งที่ต้องการศึกษามากที่สุด ซึ่งเป็นการทดสอบความตรง (Validity) จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดสอบนำร่อง (Pilot Test) เพื่อเป็นการทดสอบความยาวนุช ซอหะซัน, พัชนี เขยจรรยา และ เมตตา วิวัฒนาคุณ

เที่ยง (Reliability) จำนวน 50 ชุด โดยใช้วิธีคำนวณค่า Reliability Alpha Coefficient ของ Cronbach และกำหนดเกณฑ์ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับต้องมีค่าตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไปซึ่งค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับที่คำนวณได้ คือ 0.91 โดยแบ่งเป็น 8 ส่วนตามลักษณะตัวแปร ได้แก่ ส่วนที่ 1 ความสามารถในการสื่อสารภาษาไทย ค่าความเชื่อมั่นคือ 0.94 ส่วนที่ 2 ทักษะการสื่อสารต่างวัฒนธรรม ค่าความเชื่อมั่นคือ 0.81 ส่วนที่ 3 อิทธิพลทางศาสนา ค่าความเชื่อมั่น คือ 0.82 ส่วนที่ 4 สภาพแวดล้อมของวัฒนธรรมเจ้าบ้าน ค่าความเชื่อมั่น คือ 0.70 ส่วนที่ 5 ระดับความสามารถในการปรับตัว ค่าความเชื่อมั่น คือ 0.70 ส่วนที่ 6 รูปแบบการดำเนินชีวิต ค่าความเชื่อมั่น คือ 0.82 ส่วนที่ 7 การสื่อสาร ค่าความเชื่อมั่น คือ 0.88 และส่วนที่ 8 การเปิดรับสื่อมวลชน ค่าความเชื่อมั่น คือ 0.90

2. แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกตการณ์

ผู้วิจัยได้นำโครงร่างแบบสัมภาษณ์เสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบประเด็นที่ต้องการเก็บข้อมูลว่าครบถ้วนหรือไม่ เพื่อนำมาปรับปรุงให้ดีขึ้นก่อนนำไปใช้จริง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ใช้สถิติเชิงบรรยาย (Descriptive Statistics) เพื่อใช้ในการแจกแจงความถี่ (Frequencies) หาค่าร้อยละ (Percentage) รวมถึงการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไปของนักศึกษามุสลิมต่างชาติ ได้แก่ ลักษณะทางประชากร ข้อมูลส่วนบุคคลอื่นๆ ความสามารถด้านภาษาไทยและอังกฤษ พฤติกรรมการสื่อสารและการเปิดรับสื่อมวลชน

2. ใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ในทดสอบหาความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆ กับระดับความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษามุสลิม โดยวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรใช้สูตรของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ทดสอบหาความแตกต่างของแต่ละปัจจัยต่อระดับความสามารถในการปรับตัว t-test และ Anova ซึ่งมีกรณีวิเคราะห์ความแปรปรวนของแต่ละกลุ่มด้วยวิธีการ Test of Homogeneity of Variance และใช้ค่าทดสอบ F-test ในการทดสอบสมมติฐาน หลังจากนั้นนำไปทดสอบหาแตกต่างรายคู่ (Post hoc comparison) ด้วยวิธีการ Scheffe รวมทั้งใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) (Enter) เพื่อทำนายปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับระดับความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษามุสลิมต่างชาติในประเทศไทยทำการทดสอบที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไปพบว่า ส่วนใหญ่เป็นผู้ชายมากกว่าผู้หญิง (ร้อยละ 54.20) อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 26 – 35 ปี (ร้อยละ 46.15) สถานภาพส่วนใหญ่คือ โสด (ร้อยละ 59.79) ระดับการศึกษาคือ ระดับปริญญาโท (ร้อยละ 47.20) สาขาวิชาที่ศึกษาคือ กลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์ (ร้อยละ 26.09)

ส่วนใหญ่เดินทางมาจากประเทศในทวีปเอเชีย (ร้อยละ 89.86) โดยประเทศที่เดินทางมามากที่สุด ประเทศอินโดนีเซีย (ร้อยละ 48.25) ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในประเทศไทยตั้งแต่ 1 ปี 1 เดือน – 2 ปี

(ร้อยละ 34) ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การเดินทางไป/อาศัยอยู่ในต่างประเทศ (ร้อยละ 53.10) โดยประเทศที่เดินทางไป/อาศัยอยู่คือ ประเทศมาเลเซีย (ร้อยละ 40.78) และการมีเพื่อนสนิทคนไทยส่วนใหญ่ไม่ตอบ (ร้อยละ 53.80)

ความสามารถทางภาษาพบว่า ส่วนใหญ่สื่อสารภาษาต่างประเทศได้ 1 ภาษา ร้อยละ 55.60 โดยภาษาที่สื่อสารได้มากที่สุดคือ ภาษาอังกฤษ ร้อยละ 64.10 มีความสามารถในการสื่อสารภาษาไทยในระดับต่ำ ($m=0.99$) ทั้ง 4 ทักษะ ไม่ว่าจะเป็นการพูด การฟัง การอ่าน และการเขียนโดยกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยทักษะการพูดมากที่สุด ($m=1.47$) และมีค่าเฉลี่ยทักษะการฟังน้อยที่สุด ($m=0.47$)

การสื่อสารพบว่า ภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการสื่อสารบ่อย ($m=3.43$) โดยแบ่งเป็นมีปฏิสัมพันธ์กับคนมุสลิมบ่อย ($m=3.50$) ใกล้เคียงกับการมีปฏิสัมพันธ์กับคนไทย ($m=3.49$) และมีปฏิสัมพันธ์กับคนชาติอื่นๆ ปานกลาง ($m=3.29$) และมีค่าเฉลี่ยปฏิสัมพันธ์กับคนไทยนอกสถานศึกษา มากที่สุด ($m=3.78$) รวมถึงมีค่าเฉลี่ยใช้โทรศัพท์เป็นสื่อในการสื่อสารมากที่สุด ($m=3.65$) สำหรับปฏิสัมพันธ์กับคนมุสลิมพบว่า มีค่าเฉลี่ยปฏิสัมพันธ์กับคนมุสลิมในสถานศึกษามากที่สุด ($m=3.65$) โดยมีค่าเฉลี่ยใช้โทรศัพท์เป็นสื่อในการสื่อสารมากที่สุด ($m=3.35$) ส่วนปฏิสัมพันธ์กับคนชาติอื่นๆ พบว่า มีค่าเฉลี่ยปฏิสัมพันธ์กับคนชาติอื่นๆ ในสถานศึกษามากที่สุด ($m=3.72$) โดยมีค่าเฉลี่ยการสื่อสารกับคนชาติอื่นๆ ตัวต่อตัวมากที่สุด และการสื่อสารกับคนชาติอื่นๆ ผ่านโทรศัพท์อย่างละเท่ากัน ($m=3.55$)

การเปิดรับสื่อมวลชนพบว่า ภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชนน้อย ($m=1.97$) โดยแบ่งเป็นเปิดรับสื่อมุสลิม/สื่อชาติเดียวกันน้อย ($m=2.05$) และเปิดรับสื่อไทยน้อย ($m=1.88$) การเปิดรับสื่อประเภทสื่อของไทยพบว่า มีการเปิดรับสื่อโทรทัศน์ไทยปานกลาง ($m=3.21$) และมีการเปิดรับสื่อวิทยุไทยน้อยมาก ($m=1.58$) การเปิดรับสื่อประเภทสื่อมุสลิมและชาติเดียวกันพบว่า การเปิดรับสื่อออนไลน์/อินเทอร์เน็ตมุสลิมและชาติเดียวกันบ่อย ($m=3.84$) ในขณะที่เดียวกันการเปิดรับสื่อภาพยนตร์/VCD/DVD มุสลิมและชาติเดียวกันน้อย ($m=1.86$)

2. ผลการศึกษาตามประเด็นปัญหานำวิจัย

2.1 นักศึกษามุสลิมต่างชาติในประเทศไทยใช้ชีวิตในต่างแดนอย่างไร

กลุ่มตัวอย่างมีรูปแบบการดำเนินชีวิตภาพรวมคือบ่อย ($m=3.46$) โดยรูปแบบการดำเนินชีวิตที่มุ่งเน้นด้านกีฬา และกิจกรรมกลางแจ้งมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($m=3.71$) โดยมีความใกล้เคียงกับค่าเฉลี่ยของรูปแบบการดำเนินชีวิตแบบมุ่งเน้นด้านวัฒนธรรม ($m=3.57$)

นักศึกษามุสลิมต่างชาติมีกิจกรรมและการใช้ชีวิตที่หลากหลายขึ้นอยู่กับความชื่นชอบและความสนใจของแต่ละบุคคล สำหรับรูปแบบการดำเนินชีวิตนั้นก็มีรูปแบบที่หลากหลายเช่นกัน แต่ที่ชัดเจน คือ รูปแบบการดำเนินชีวิตที่มุ่งเน้นด้านวัฒนธรรม (Cultural Orientation) และมุ่งเน้นด้านสังคม (Social Orientation)

นอกจากนี้นักศึกษามุสลิมต่างชาติยังทำกิจกรรมร่วมกับมหาวิทยาลัยอย่างสม่ำเสมอ ทั้งที่จัดโดยมหาวิทยาลัย หรือชมรม โดยจะพิจารณาเข้าร่วมตามความสนใจ

สำหรับการปฏิบัติศาสนกิจนั้น นักศึกษามุสลิมต่างชาติมีการปฏิบัติศาสนกิจประจำวัน ปฏิบัติศาสนกิจในวันศุกร์อย่างสม่ำเสมอ และศาสนกิจในวันสำคัญทางศาสนา เช่น ไนวันอีดิ้ลฟิตรี (Eid al-Yawnuh) ซอหะฮัน, พัชนี เซยจรรยา และ เมตตา วิวัฒนาภูกุล

Fitr) และวันอีดิลอัฎฮา (Eid al-Adha) โดยเลือกปฏิบัติศาสนกิจใกล้ที่พักหรือที่มหาวิทยาลัย รวมทั้งถือศีลอดในเดือนรอมฎอนอย่างสม่ำเสมอเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ยังเลือกรับประทานอาหารฮาลาลอย่างสม่ำเสมอหากเป็นไปได้

2.2 นักศึกษามุสลิมต่างชาติในประเทศไทยมีปัญหาในการใช้ชีวิตและปัญหาการสื่อสารต่างวัฒนธรรมเป็นอย่างไร

ความสามารถในการสื่อสารต่างวัฒนธรรม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทักษะการสื่อสารต่างวัฒนธรรมอยู่ในระดับปานกลาง ($m=3.14$) โดยมีค่าเฉลี่ยความสามารถด้านอารมณ์และทัศนคติมากที่สุด ($m=3.70$)

ปัญหาการสื่อสารต่างวัฒนธรรมที่เกิดจากขาดความรู้ความเข้าใจในภาษาและวัฒนธรรม (Cognitive Domain) ซึ่งประกอบด้วยปัญหาภาษา ทั้งปัญหาการสื่อสารภาษาอังกฤษของคนไทยนอกสถานศึกษา เช่น ไม่กล้าพูด กลัวที่จะพูด ปัญหาไม่สามารถสื่อสารภาษาไทยได้ของนักศึกษามุสลิมต่างชาติ ปัญหาไม่มีการสอนภาษาไทยเบื้องต้นให้นักศึกษาต่างชาติ หรือหากมีก็มีการคิดค่าใช้จ่าย แต่นักศึกษามุสลิมต่างชาตักฝายมาศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับประเทศไทย เรียนภาษาไทยด้วยตนเอง

ปัญหาการสื่อสารต่างวัฒนธรรมที่เกิดจากอารมณ์และทัศนคติแรงจูงใจ (Affective Domain) ส่วนใหญ่ไม่ได้มีปัญหาในด้านอารมณ์และทัศนคติต่อสังคมไทย คนไทย เพราะมีทัศนคติเชิงบวกต่อสังคมไทย คนไทย

ปัญหาการสื่อสารต่างวัฒนธรรมที่เกิดจากพฤติกรรม (Behavioral Domain) ส่วนใหญ่ไม่ได้มีปัญหาด้านพฤติกรรม และมีพฤติกรรมส่งเสริมที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับสังคมไทย วัฒนธรรมไทย เช่น พฤติกรรมการแสวงหาความรู้เพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับสังคมไทยและวัฒนธรรมไทย

ปัญหาการใช้ชีวิตโดยทั่วไปได้แก่ 1) ปัญหาการเดินทาง คือ บ้ายเป็นภาษาไทย ทำให้เวลาเดินทางไปยังสถานที่ต่างๆ ต้องสอบถามจากเพื่อน 2) ปัญหาเรื่องอาหารฮาลาล คือ หารับประทานยากในช่วงแรกที่มาประเทศไทยใหม่ แต่เมื่ออยู่ไปสักพักจะรู้ว่าร้านอยู่ตรงไหน หรือสามารถไปตลาดเพื่อซื้อมาปรุงเองได้ แต่ถ้าอาหารฮาลาลในมหาวิทยาลัยถือว่าเป็นปัญหาอยู่ค่อนข้างมาก เพราะไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักศึกษา 3) ปัญหาสถานที่ปฏิบัติศาสนกิจในมหาวิทยาลัย คือ มหาวิทยาลัยไม่ได้มีสถานที่ปฏิบัติศาสนกิจไว้ให้ แต่เมื่อนักศึกษามุสลิมรวมตัวกันร้องขอ มหาวิทยาลัยก็จัดหาสถานที่ให้

2.3 ปัจจัยต่างๆ มีความสัมพันธ์กับระดับความสามารถในการปรับตัวในต่างแดนของนักศึกษามุสลิมต่างชาติในประเทศไทยอย่างไร

สมมติฐานที่ 1 รูปแบบการดำเนินชีวิตมีความสัมพันธ์ต่อระดับความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษามุสลิมต่างชาติ

1.1 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการดำเนินชีวิตกับระดับความสามารถในการปรับตัว

การศึกษาความสัมพันธ์ของรูปแบบการดำเนินชีวิตและระดับความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษามุสลิมต่างชาติด้วยสถิติวิเคราะห์ Pearson Correlation พบว่า ตัวแปรรูปแบบการดำเนินชีวิตมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับระดับความสามารถในการปรับตัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.30 เป็นความสัมพันธ์ระดับต่ำ ($r=0.30, p=0.00$)

1.2 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการดำเนินชีวิตรายด้านกับระดับความสามารถในการปรับตัว

เมื่อศึกษาความสัมพันธ์ของรูปแบบการดำเนินชีวิตรายด้านกับระดับความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษามุสลิมต่างชาติพบว่า รูปแบบการดำเนินชีวิตทุกด้านมีความสัมพันธ์กับระดับความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษามุสลิมต่างชาติในทิศทางบวกอย่างน้อยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยระดับความสามารถในการปรับตัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับรูปแบบการดำเนินชีวิตที่มุ่งเน้นด้านวัฒนธรรมมากที่สุด ($r=0.38, p=0.00$) ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระดับต่ำและรูปแบบการดำเนินชีวิตที่มุ่งเน้นด้านสังคมมีความสัมพันธ์กับระดับความสามารถในการปรับตัวน้อยที่สุด ($r=0.14, p=0.02$) ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระดับต่ำมาก

ตารางที่ 1: ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการดำเนินชีวิตกับระดับความสามารถในการปรับตัว

รูปแบบการดำเนินชีวิต	ค่าสหสัมพันธ์ (r)	p
รูปแบบการดำเนินชีวิตที่มุ่งเน้นด้านวัฒนธรรม	0.38*	0.00
รูปแบบการดำเนินชีวิตที่มุ่งเน้นด้านสังคม	0.14*	0.02
รูปแบบการดำเนินชีวิตที่มุ่งเน้นด้านความบันเทิง	0.20*	0.00
รูปแบบการดำเนินชีวิตที่มุ่งเน้นด้านบ้านและครอบครัว	0.15*	0.01
รูปแบบการดำเนินชีวิตที่มุ่งเน้นด้านกีฬาและกิจกรรมกลางแจ้ง	0.17*	0.00
ภาพรวมของรูปแบบการดำเนินชีวิต	0.30*	0.00

Significant $p < 0.05$

สมมติฐานที่ 2 ลักษณะทางประชากร/ตัวแปรส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์ต่อระดับความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษามุสลิมต่างชาติแตกต่างกัน

2.1 เพศ การเปรียบเทียบระดับความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษามุสลิมต่างชาติจำแนกตามเพศ ทดสอบด้วยสถิติวิเคราะห์ t-test Independent พบว่า เพศชายมีค่าเฉลี่ยความสามารถในการปรับตัวเท่ากับ 3.56 และเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยในการปรับตัวเท่ากับ 3.52 แสดงให้เห็นว่า ระดับความสามารถในการปรับตัวไม่แตกต่างกันตามเพศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=0.98, p=0.33$)

2.2 ประสบการณ์ที่อาศัยในต่างประเทศ เมื่อเปรียบเทียบระดับความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษามุสลิมต่างชาติจำแนกตามประสบการณ์ที่อาศัยในต่างประเทศโดยทดสอบด้วยสถิติวิเคราะห์ t-test Independent พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์มีค่าเฉลี่ยความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษามุสลิมต่างชาติเท่ากับ 3.58 และกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีประสบการณ์มีค่าเฉลี่ยความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษามุสลิมต่างชาติเท่ากับ 3.51 แสดงให้เห็นว่า ระดับความสามารถในการปรับตัวไม่แตกต่างกันตามประสบการณ์ที่อาศัยในต่างประเทศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=1.60, p=0.11$)

2.3 ระดับการศึกษา การศึกษาเปรียบเทียบระดับความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษามุสลิมต่างชาติจำแนกตามระดับการศึกษา ด้วยสถิติวิเคราะห์ One-Way Anova พบว่า ความสามารถเยาวนุช ซอหะซัน, พัชนี เขยจรรยา และ เมตตา วิวัฒนากุล

ในการปรับตัวตามระดับการศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F=1.11, p=0.33$) โดยมีค่าเฉลี่ยระดับปริญญาตรี 3.48 ปริญญาโท 3.56 และปริญญาเอก 3.56

2.4 ประเทศบ้านเกิด การศึกษาระดับความสามารถในการปรับตัวแตกต่างกันตามประเทศบ้านเกิดซึ่งแบ่งเป็นทวีป โดยทดสอบด้วยสถิติวิเคราะห์ One-Way Anova พบว่าความสามารถในการปรับตัวไม่แตกต่างกันตามประเทศบ้านเกิดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F=1.10, p=0.33$) โดยมีค่าเฉลี่ยจากทวีปเอเชีย 3.54 ทวีปแอฟริกา 3.59 และทวีปยุโรป 3.25

2.5 การศึกษาความสัมพันธ์ของอายุและระดับความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษามุสลิมต่างชาติ

เมื่อการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอายุและระดับความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษามุสลิมต่างชาติโดยใช้สถิติวิเคราะห์ Pearson correlation พบว่า อายุไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความสามารถในการปรับตัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r=0.10, p=0.09$)

2.6 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาที่อาศัยในประเทศไทยและระดับความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษามุสลิมต่างชาติ

เมื่อศึกษาความสัมพันธ์ของระยะเวลาที่อาศัยในประเทศไทยและระดับความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษามุสลิมต่างชาติ ด้วยสถิติวิเคราะห์ Pearson Correlation พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาที่อาศัยในประเทศไทยไม่มีความสัมพันธ์ต่อระดับความสามารถในการปรับตัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r=-0.06, p=0.26$)

2.7 การศึกษาความสัมพันธ์ของจำนวนเพื่อนสนิทคนไทย และระดับความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษามุสลิมต่างชาติ

ผลจากการศึกษาความสัมพันธ์ของจำนวนเพื่อนสนิทคนไทย และระดับความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษามุสลิมต่างชาติ โดยใช้สถิติวิเคราะห์ Pearson Correlation ในการวิเคราะห์ พบว่าจำนวนเพื่อนสนิทคนไทยไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษามุสลิมต่างชาติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r=0.11, p=0.21$)

2.8 การศึกษาความสัมพันธ์ของทักษะการสื่อสารภาษาไทยและระดับความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษามุสลิมต่างชาติ

จากการศึกษาความสัมพันธ์ของทักษะการสื่อสารภาษาไทยและระดับความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษามุสลิมต่างชาติ ด้วยสถิติวิเคราะห์ Pearson Correlation พบว่าทักษะการสื่อสารภาษาไทยและระดับความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษามุสลิมต่างชาติมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งมีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ 0.15 ($r=0.15, p=0.01$) ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระดับต่ำมาก

ตารางที่ 2: ผลการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างความสามารถสื่อสารภาษาไทย และระดับความสามารถในการปรับตัว

ตัวแปร	ค่าสหสัมพันธ์ (r)	p
ความสามารถในการสื่อสารภาษาไทย	0.15	0.01

Significant $p < 0.05$

สมมติฐานที่ 3 การศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลต่อระดับความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษามุสลิมต่างชาติ

การศึกษานี้ใช้วิธีวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) โดยกำหนดตัวแปรอิสระจำนวน 7 ตัวแปร ประกอบด้วย ด้านรูปแบบการดำเนินชีวิต ความสามารถในการสื่อสารภาษาไทย การสื่อสาร การเปิดรับสื่อมวลชน อิทธิพลทางศาสนา สภาพแวดล้อมของวัฒนธรรมเจ้าบ้าน และด้านทักษะการสื่อสารต่างวัฒนธรรม ตัวแปรตามจำนวน 1 ตัว คือ ระดับความสามารถในการปรับตัว

ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ พบว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 7 ตัวสามารถอธิบายระดับความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษามุสลิมต่างชาติ ได้ร้อยละ 37 ($R^2=0.37$, $F=24.92$) โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R) เท่ากับ 0.62 อย่างมีนัยสำคัญ 0.05 โดยตัวแปรที่ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณในรูปคะแนนดิบ (B) และตัวแปรที่ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณในรูปคะแนนมาตรฐาน (Beta) มากที่สุดคือ 1. สภาพแวดล้อมของวัฒนธรรมเจ้าบ้าน 2. รองลงมาคือรูปแบบการดำเนินชีวิต และ 3. ทักษะการสื่อสารต่างวัฒนธรรม อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 3: แสดงรูปสมการทำนายปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษามุสลิมชาวต่างชาติ

ตัวแปร	B	Std. Error	Beta	t	p
(Constant)	0.93	0.21		4.49	0.00
สภาพแวดล้อมของวัฒนธรรมเจ้าบ้าน	0.50	0.06	0.47	9.02	0.00
ทักษะการสื่อสารต่างวัฒนธรรม	0.11	0.05	0.11	2.13	0.03
รูปแบบการดำเนินชีวิต	0.09	0.04	0.14	2.32	0.02

Significant $p < 0.05$

3.1 การศึกษาปัจจัยรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ส่งผลต่อระดับความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษามุสลิมต่างชาติ

ผลการวิเคราะห์รูปแบบการดำเนินชีวิตที่ส่งผลต่อระดับความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษามุสลิมต่างชาติ พบว่า รูปแบบการดำเนินชีวิตทั้ง 5 แบบสามารถอธิบายระดับความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษามุสลิมต่างชาติได้ร้อยละ 18 ($R^2=0.18$, $F=12.08$) โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R) เท่ากับ 0.42 ซึ่งสามารถอธิบายได้อย่างมีนัยสำคัญ 0.05 มีตัวแปรที่ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณในรูปคะแนนดิบ (B) และตัวแปรที่ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณในรูปคะแนนมาตรฐาน

(Beta) มากที่สุด คือ รูปแบบการดำเนินชีวิตที่มุ่งเน้นด้านวัฒนธรรม รองลงมาคือ รูปแบบการดำเนินชีวิตที่มุ่งเน้นด้านสังคม อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 4: แสดงรูปสมการทำนายของการศึกษาปัจจัยรูปแบบการดำเนินชีวิตส่งผลระดับความสามารถในการปรับตัว

ตัวแปร	B	Std. Error	Beta	t	p
(Constant)	2.70	0.13		20.26	0.00
รูปแบบการดำเนินชีวิตที่มุ่งเน้นด้านวัฒนธรรม	0.21	0.03	0.43	6.27	0.00
รูปแบบการดำเนินชีวิตที่มุ่งเน้นด้านสังคม	-0.08	0.03	-0.20	-2.64	0.01

Significant $p < 0.05$

3.2 การศึกษาปัจจัยทักษะการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมระดับความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษามุสลิมต่างชาติ

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยทักษะการสื่อสารต่างวัฒนธรรมส่งผลระดับความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษามุสลิมต่างชาติ พบว่า ทักษะความสามารถระหว่างวัฒนธรรมทั้ง 3 ด้านสามารถอธิบายระดับความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษามุสลิมต่างชาติ ได้ร้อยละ 20 ($R^2=0.20$, $F=24.09$) โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R) เท่ากับ 0.45 ซึ่งสามารถอธิบายได้อย่างมีนัยสำคัญ 0.05 สำหรับตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณในรูปคะแนนดิบ (B) และตัวแปรที่ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณในรูปคะแนนมาตรฐาน ($Beta$) มากที่สุด คือ ความสามารถด้านอารมณ์และทัศนคติ รองลงมาคือ ความสามารถด้านพฤติกรรม อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 5: แสดงรูปสมการทำนายของการศึกษาปัจจัยทักษะการสื่อสารต่างวัฒนธรรมส่งผลระดับความสามารถในการปรับตัว

ตัวแปร	B	Std. Error	Beta	t	p
(Constant)	2.11	0.18		11.86	0.00
ความสามารถด้านอารมณ์และทัศนคติ	0.28	0.04	0.39	7.04	0.00
ความสามารถด้านพฤติกรรม	0.09	0.03	0.14	2.61	0.01

Significant $p < 0.05$

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาพบว่า ในภาพรวมนักศึกษามุสลิมต่างชาติไม่ค่อยมีปัญหาในการปรับตัว โดยสิ่งที่ทำให้สามารถปรับตัวได้ดี คือ ความสามารถด้านอารมณ์และทัศนคติ (Affective Domain) เนื่องจากนักศึกษามุสลิมต่างชาติมีแรงจูงใจตั้งแต่ตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในประเทศไทยแล้ว แต่สิ่งที่เป็นปัญหาการสื่อสารต่างวัฒนธรรมที่พบมากที่สุดคือ ความสามารถเชิงความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรมไทย (Cognitive Domain) คือ ไม่สามารถสื่อสารภาษาไทยกับคนท้องถิ่นนอกสถานศึกษาได้ ในขณะที่บางคนท้องถิ่นนอกสถานศึกษาก็ไม่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ ซึ่งทำให้เกิดปัญหาในการ

ใช้ชีวิต การเดินทาง และเป็นอุปสรรคในการปรับตัว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกมลทิพย์ รักเกียรติยศ และ คณะ (2560) พบว่า นักศึกษาจีนส่วนใหญ่พบปัญหาด้านการสื่อสารทางภาษา ด้านการรับประทานอาหาร ด้านการเดินทาง

อนึ่ง ถึงแม้ว่านักศึกษามุสลิมต่างชาติไม่มีปัญหาเรื่องการปรับตัว แต่จากข้อมูลการวิจัยพบประเด็นน่าสนใจที่เกี่ยวข้องกับระดับความสามารถในการปรับตัว ดังนี้

1. การไม่ระบุมามีเพื่อนสนิทคนไทย ซึ่งมีความเป็นไปได้ว่านักศึกษามุสลิมต่างชาติอาจมองว่า "เพื่อนสนิท" คือคนที่มีความสนิทสนมกับตนเป็นพิเศษ ซึ่งนักศึกษามุสลิมต่างชาติอาจไม่ได้มีความสนิทสนมกับเพื่อนคนไทยมากมายนัก แต่เพื่อนคนไทยสามารถเป็นแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย สังคมไทยได้ ประกอบกับการอาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑลที่มีความเป็นสังคมเมือง และเป็นปัจเจกบุคคลสูง จึงมีลักษณะ "ต่างคนต่างอยู่" พบกันก็อาจแค่ทักทาย ยามมีปัญหา ก็สอบถาม จึงเป็นเหตุให้ไม่มีการระบุมามีเพื่อนสนิทคนไทยมากที่สุด

2. ความสามารถในการรักษาสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ และได้รับการยอมรับ เนื่องจากนักศึกษามุสลิมต่างชาติมีการติดต่อ หรือปฏิสัมพันธ์กับคนไทยค่อนข้างน้อย หรือหากมีก็เป็นก็เป็นเพียงปฏิสัมพันธ์แบบผิวเผินเท่านั้น จึงทำให้ไม่สามารถรักษาสัมพันธภาพกับคนไทยได้ดีนัก ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลรูปแบบการดำเนินชีวิตที่มุ่งเน้นด้านสังคมซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดจากทั้งหมด 5 รูปแบบ ($m=3.16$) อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาด้านการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์กับคนไทย นักศึกษามุสลิมต่างชาติมีปฏิสัมพันธ์กับคนไทยบ่อย ($m=3.49$) ซึ่งส่วนใหญ่เกิดขึ้นนอกสถานศึกษา จึงมีความเป็นไปได้ว่านักศึกษามุสลิมต่างชาติเหล่านี้ติดต่อสื่อสารกับคนไทยนอกสถานศึกษาก็เพื่อการดำรงชีวิตเท่านั้น

นอกจากนี้ จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลจากสมมติฐานได้ดังต่อไปนี้

1. การใช้ชีวิต

1.1 รูปแบบการดำเนินชีวิตมีความสัมพันธ์ต่อระดับความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษามุสลิมต่างชาติ

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่ารูปแบบการดำเนินชีวิตของนักศึกษามุสลิมต่างชาติมีความสัมพันธ์ต่อระดับความสามารถในการปรับตัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ($r=0.30$, $p=0.00$) โดยเฉพาะอย่างยิ่งรูปแบบการดำเนินชีวิตที่มุ่งเน้นวัฒนธรรมมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มากที่สุด ($r=0.38$, $p=0.00$) โดยรูปแบบการดำเนินชีวิตแบบมุ่งเน้นวัฒนธรรมนั้นเป็นการใช้ชีวิตที่เน้นให้บุคคลได้เรียนรู้สังคม วัฒนธรรม ซึ่งนักศึกษามุสลิมต่างชาติมีการเรียนรู้เพื่อเข้าใจสังคมไทย และวัฒนธรรมไทย ในฐานะวัฒนธรรมเจ้าบ้าน โดยผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับทฤษฎีการควบคุมของ Gudykunst and Hammer (1975) (อ้างถึงในเมตตา วิวัฒนาคุณ, 2559) ที่กล่าวว่า หากผู้เข้าสู่วัฒนธรรมใหม่สามารถพูดภาษาที่ใช้ในวัฒนธรรมนั้นได้ และมีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมเจ้าบ้าน หากสามารถควบคุมสิ่งเหล่านี้ได้ ก็จะช่วยให้เกิดการปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมใหม่ได้ และสื่อสารกับคนในวัฒนธรรมนั้นได้ดียิ่งขึ้น

1.2 ปัจจัยรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ส่งผลต่อระดับความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษามุสลิมต่างชาติ

รูปแบบการดำเนินชีวิตที่มุ่งเน้นด้านวัฒนธรรมรูปแบบการดำเนินชีวิตทั้ง 5 แบบ สามารถอธิบายระดับความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษามุสลิมต่างชาติได้ร้อยละ 18 ($R^2=0.18$) โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R) เท่ากับ 0.42 ซึ่งสามารถอธิบายได้อย่างมีนัยสำคัญ 0.05 ซึ่งมีตัวแปรที่ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณในรูปคะแนนดิบ (B) และตัวแปรที่ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณในรูปคะแนนมาตรฐาน (Beta) มากที่สุด คือ รูปแบบการดำเนินชีวิตที่มุ่งเน้นด้านวัฒนธรรม ($B=0.21$) ($Beta=0.43$) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นผลการวิจัยที่สอดคล้องกับการหาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการดำเนินชีวิตและระดับความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษามุสลิมต่างชาติเช่นเดียวกับแนวคิดเรื่องการลดความไม่แน่ใจของ Gudykunst and Hammer (1975) (อ้างถึงในเมตตา วิวัฒนาคุณกุล, 2559) ที่กล่าวว่า หากต้องการปรับตัวให้เข้ากับคนต่างวัฒนธรรมได้อย่างประสบความสำเร็จ ต้องลดความไม่แน่ใจ โดยการทำความเข้าใจวัฒนธรรมที่แตกต่างให้ได้ด้วยการเรียนรู้วัฒนธรรมใหม่ สังคมใหม่ จึงเป็นการยืนยันความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยรูปแบบการดำเนินชีวิตและระดับความสามารถในการปรับตัวอย่างชัดเจน

2. ลักษณะทางประชากรและความสามารถทางภาษา

2.1 ลักษณะทางประชากรและทักษะการสื่อสารภาษาไทยที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์และแตกต่างกันต่อระดับความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษามุสลิมต่างชาติ

2.1.1 เพศ ประสบการณ์ที่เคยเดินทางไป/อาศัยอยู่ในต่างประเทศ ระดับการศึกษา ประเทศบ้านเกิด

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าระดับความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษามุสลิมต่างชาติไม่แตกต่างกันตามลักษณะทางประชากรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งประกอบด้วย เพศ ($t=0.98$, $p=0.33$) ประสบการณ์อาศัยในต่างประเทศ ($t=1.60$, $p=0.11$) ระดับการศึกษา ($F=1.11$, $p=0.33$) และประเทศบ้านเกิด ($F=1.10$, $p=0.33$) โดยมีความเป็นไปได้ว่าปัจจัยเหล่านี้ไม่มีผลต่อระดับความสามารถในการปรับตัว เนื่องจากไม่ว่าจะเพศใด เคยมีประสบการณ์เดินทางไป/อาศัยในต่างประเทศหรือไม่ ระดับการศึกษาเท่าใด และประเทศบ้านเกิดอยู่ที่ไหน เมื่อเข้าสู่สังคมไทย วัฒนธรรมไทยแล้วนั้นล้วนต้องปรับตัวในระดับใกล้เคียงกันทุกคน ไม่ว่าจะเคยมีประสบการณ์ใดมากก็ตาม ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Lin (2011) ที่พบว่า เพศ และระดับการศึกษาไม่มีผลต่อความสามารถในการสื่อสารต่างวัฒนธรรมของนักศึกษาจีนที่ศึกษาอยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกาและความสามารถในการสื่อสารต่างวัฒนธรรมนั้นสัมพันธ์กับความสามารถในการปรับตัว

อนึ่ง ถึงแม้เพศที่แตกต่างกันมีการปรับตัวไม่แตกต่างกันจากการวิเคราะห์ด้วย t-test แต่ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า บทบาททางเพศของนักศึกษาหญิงที่เป็นมุสลิมต่างชาติมีความน่าสนใจในประเด็นการศึกษา ซึ่งสื่อตะวันตกมักมีการวิพากษ์วิจารณ์สิทธิสตรีในสังคมมุสลิมอยู่เสมอ บ้างกล่าวว่าสตรีถูกกีดกันจากสังคมให้มีหน้าที่แต่เพียงงานภายในบ้าน อบรมบุตรธิดา และไม่มีสิทธิทางการเมือง การศึกษา ไม่สามารถขับรถ ไม่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งและไม่อนุญาตให้ลงสมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นต้น

จากการสัมภาษณ์ พบว่า นักศึกษาหญิงที่เป็นมุสลิมต่างชาติได้รับสิทธิทางการศึกษาทุกระดับเท่าเทียมกับชายเท่าที่เธอสามารถจะศึกษาได้ ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการสำรวจด้วยแบบสอบถาม พบว่า มีนักศึกษาหญิงตอบแบบสอบถาม ร้อยละ 45.80 และศึกษาในทุกระดับตั้งแต่ระดับปริญญาบัณฑิต และระดับบัณฑิตศึกษา ถือเป็นที่ยืนยันว่าพวกเธอมีสิทธิในการได้รับการศึกษาในสังคมอิสลาม ถึงแม้การศึกษานั้นจะเป็นการศึกษาในต่างแดนก็ตาม จากการได้รับการศึกษาของสตรีมุสลิมนี้สอดคล้องกับคำกล่าวของ อัลก้อรฏอวีย์ (2549) ที่กล่าวถึงสิทธิสตรีในปัจจุบันไว้ว่า การให้สตรีมีการศึกษาและการปฏิบัติเพื่อให้สตรีมีบทบาททางการเมืองและบทบาทในการพัฒนาประเทศ และในการทำงานอื่นๆ ซึ่งอิสลามไม่ได้ขัดขวางหรือห้ามปรามใดๆ ที่จะให้ผู้หญิงเข้ามามีบทบาทในชีวิตสาธารณะ แต่อิสลามเชื่อเชิญให้ผู้หญิงมาสู่สนามเดียวกับผู้ชายในแวดวงต่างๆ ของชีวิตสาธารณะ ตราบเท่าที่เธอยังยึดมั่นต่อเงื่อนไขต่างๆ ของกฎหมายอิสลาม และกล่าวว่าภารกิจที่กั้นสตรีจากสังคมในประเทศมุสลิมบางประเทศเป็นการนำประเพณีท้องถิ่นมาครอบงำเหนือคำสอนของศาสนาอิสลาม

อนึ่ง ประสบการณ์การเดินทางไปต่างประเทศ/อาศัยอยู่ในต่างประเทศที่แตกต่างกันมีระดับความสามารถในการปรับตัวไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธานีษฐ กองแก้ว (2544) พบว่า ประสบการณ์การสอนในต่างประเทศไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติ

2.1.2 อายุ ระยะเวลาที่อาศัยในประเทศไทย จำนวนเพื่อนสนิทคนไทย

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ลักษณะประชากร อันได้แก่ อายุ ($r=0.10, p=0.09$) ระยะเวลาที่อาศัยในประเทศไทย ($r=-0.06, p=0.26$) และจำนวนเพื่อนสนิทคนไทย ($r=0.11, p=0.21$) ไม่มีความสัมพันธ์ต่อระดับความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษามุสลิมต่างชาติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยมีความเป็นไปได้ว่าปัจจัยเหล่านี้ไม่มีผลต่อระดับความสามารถในการปรับตัว เนื่องจากไม่ว่าจะอายุเท่าใด อาศัยอยู่ในประเทศไทยนานเพียงใด และการมีเพื่อนสนิทคนไทยหรือไม่ เมื่อเข้าสู่สังคมไทย วัฒนธรรมไทยแล้วนั้นล้วนต้องปรับตัวในระดับใกล้เคียงกันทุกคน ไม่ว่าจะเคยมีประสบการณ์ใดมากก็ตาม ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Lin (2011) ที่พบว่า อายุ และจำนวนเพื่อนไม่มีผลต่อการความสามารถในการสื่อสารต่างวัฒนธรรมของนักศึกษาจีนที่ศึกษาอยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยความสามารถของการสื่อสารต่างวัฒนธรรมนั้นล้วนสัมพันธ์กับความสามารถในการปรับตัว

อนึ่ง แม้ว่าจำนวนเพื่อนคนไทยจะไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความสามารถในการปรับตัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่จากการสัมภาษณ์พบว่า เพื่อนคนไทยมีส่วนช่วยในการปรับตัวของนักศึกษามุสลิมต่างชาติในด้านการให้ข้อมูลเกี่ยวกับประเทศไทย วัฒนธรรมไทย การใช้ชีวิต รวมถึงช่วยเหลือในแง่ของการให้กำลังใจ ช่วยลดความตึงเครียดจากปัญหาต่างๆ ได้ ซึ่งการวัดในประเด็นนี้ในการวิจัยเชิงปริมาณอาจไม่สามารถวัดได้ละเอียดเท่ากับการวิจัยเชิงคุณภาพ

2.1.3 ความสามารถในการสื่อสารภาษาไทย

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ทักษะการสื่อสารภาษาไทยมีความสัมพันธ์ต่อระดับความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษามุสลิมต่างชาติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่ 0.15 ($r=0.15, p=0.01$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธานีษฐ กองแก้ว (2544) เยาวนุช ซอหะซัน, พัทนี เขยจรรยา และ เมตตา วิวัฒนาคุณ

ที่พบว่า การมีทักษะหรือความสามารถทางภาษาไทย ได้แก่ ทักษะการฟัง และทักษะการพูด จะทำให้สามารถปรับตัวได้ดีกว่ากลุ่มที่ไม่มีทักษะทางภาษาไทย

นอกจากนี้ ข้อมูลที่ได้จากสัมภาษณ์ยังแสดงให้เห็นว่า หากนักศึกษามุสลิมต่างชาติพูดภาษาไทยได้ ก็มีแนวโน้มที่จะพูด หรือสื่อสารภาษาไทยกับเพื่อนคนไทย หรือมีเพื่อนคนไทยจำนวนมาก รวมทั้งมีวีรชื้อทานคล้ายคนไทยมาก เช่น “อ้อ” “เออ” ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภริดา โกเชก (2548) ที่พบว่า ความสามารถด้านการสื่อสารในสังคมไทย และทัศนคติที่มีต่อคนไทยในระดับสูงจะส่งผลให้มีการปรับตัวในระดับสูงเช่นเดียวกัน

2.2 การศึกษาปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อระดับความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษามุสลิมต่างชาติ

จากการศึกษาแสดงให้เห็นว่าปัจจัยต่างๆ ที่เป็นตัวแปรต้นที่ส่งผลต่อระดับความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษามุสลิม สามารถอธิบายระดับความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษามุสลิมต่างชาติ ได้ร้อยละ 37 ($R^2=0.37$) โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R) เท่ากับ 0.62 อย่างมีนัยสำคัญ 0.05 มีตัวแปรที่ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณในรูปคะแนนดิบ (B) และตัวแปรที่ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณในรูปคะแนนมาตรฐาน (Beta) มากที่สุด คือ สภาพแวดล้อมของวัฒนธรรมเจ้าบ้าน ($B=0.50$) ($Beta=0.47$) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 รองลงมาคือ รูปแบบการดำเนินชีวิต ($B=0.09$) ($Beta=0.14$) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 และทักษะการสื่อสารต่างวัฒนธรรม ($B=0.11$) ($Beta=0.11$) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 โดยสภาพแวดล้อมของวัฒนธรรมเจ้าบ้านเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อระดับความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษามุสลิมต่างชาติมากที่สุด ในที่นี้ได้แก่ การให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุนจากกลุ่มคนในสังคมไทย ไม่ว่าจะเป็นเพื่อนคนไทย คนในสังคมไทย และสถาบันการศึกษา ลักษณะของวัฒนธรรมไทยที่มีความอ่อนปรน เปิดโอกาสให้นักศึกษามุสลิมต่างชาติสามารถมีกิจกรรมทางศาสนาได้โดยไม่มีการขัดขวางหรือปราบปราม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Akkarong Punpong (2019) ที่พบว่า การสนับสนุนของชุมชนไทยมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของนักฟุตบอลต่างชาติในฟุตบอลไทยลีก

2.2.1 สภาพแวดล้อมของวัฒนธรรมเจ้าบ้าน

เมื่อนำปัจจัยสภาพแวดล้อมของวัฒนธรรมเจ้าบ้านไปวิเคราะห์ต่อ พบว่า ไม่สามารถพยากรณ์ระดับความสามารถในการปรับตัวได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ซึ่งมีความเป็นไปได้ว่าปัจจัยสภาพแวดล้อมของวัฒนธรรมเจ้าบ้านไม่สามารถพยากรณ์ระดับความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษามุสลิมต่างชาติได้เพียงลำพัง แต่ต้องอาศัยปัจจัยอื่น ๆ เพื่อช่วยในการพยากรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพลเทพ พูนพล (2560) พบว่าการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมของนักศึกษาจากกลุ่มประเทศอาเซียนได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากการสนับสนุนทางสังคม

2.2.2 ปัจจัยทักษะการสื่อสารต่างวัฒนธรรม

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ปัจจัยทักษะการสื่อสารต่างวัฒนธรรมส่งผลระดับความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษามุสลิมต่างชาติ โดยสามารถอธิบายระดับความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษามุสลิมต่างชาติ ได้ร้อยละ 20 ($R^2=0.20$) โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R) เท่ากับ 0.45 ซึ่งสามารถอธิบายได้อย่างมีนัยสำคัญ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Akkarong Punpong

(2019) ที่พบว่า ทักษะการสื่อสารต่างวัฒนธรรมมีผลต่อการปรับตัวของนักฟุตบอลต่างชาติในฟุตบอลไทยลีก

2.2.3 อิทธิพลทางศาสนา

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า อิทธิพลทางศาสนามีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของนักศึกษามุสลิมต่างชาติในระดับมาก ($m=3.88$, $S.D.= 0.74$) ซึ่งสะท้อนออกมาในลักษณะของการปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลามค่อนข้างบ่อย ($m=4.00$, $S.D.= 1.18$) การได้รับอบรมสั่งสอนด้านศาสนาจากครอบครัวค่อนข้างบ่อย ($m=3.88$, $S.D.= 1.10$) ปฏิบัติศาสนกิจที่มีสยิดค่อนข้างบ่อย และใช้ชีวิตตามหลักการของศาสนาอิสลาม เช่น รับประทานอาหารฮาลาล ถือศีลอดค่อนข้างบ่อย ($m=3.81$, $S.D.= 1.16$) จากลักษณะดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า นักศึกษามุสลิมต่างชาติยังคงปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาเป็นอย่างดี แต่เมื่อนำปัจจัยด้านอิทธิพลทางศาสนาไปวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) พบว่า ปัจจัยด้านอิทธิพลทางศาสนาไม่ส่งผลกระทบต่อระดับความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษามุสลิมต่างชาติ ($B=0.05$) ($Beta=0.09$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าอิทธิพลทางศาสนาจะไม่สัมพันธ์ต่อระดับความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษามุสลิมต่างชาติก็ตาม แต่เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในแต่ละข้อ จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างในการวิจัยมีการปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาค่อนข้างบ่อย ซึ่งแสดงให้เห็นว่า นักศึกษามุสลิมต่างชาติปฏิบัติศาสนกิจที่ศาสนาอิสลามกำหนดไว้สูง จนไม่สามารถแยกได้คนที่ปฏิบัติศาสนกิจต่ำได้ และมีการกระจายตัวของข้อมูลในระดับใกล้เคียงกัน จึงอาจทำให้ไม่สามารถเห็นความแตกต่างของอิทธิพลทางศาสนาได้อย่างชัดเจนนั่นเอง

2.2.4 การเปิดรับสื่อมวลชน

จากการผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมนักศึกษามุสลิมต่างชาติเปิดรับสื่อน้อย ($m=1.97$) โดยแบ่งเป็นเปิดรับสื่อมุสลิม/สื่อชาติเดียวกันน้อย ($m=2.05$) และเปิดรับสื่อไทยน้อย ($m=1.88$) และเมื่อพิจารณาด้านย่อยของแต่ละด้าน พบว่า สื่อโทรทัศน์ไทยเป็นสื่อที่นักศึกษามุสลิมต่างชาติเปิดรับมากที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($m=3.21$) และเปิดรับสื่อออนไลน์/อินเทอร์เน็ตมุสลิมและชาติเดียวกันน้อย ($m=3.84$) แต่สื่อบุคคลโดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อนไทยกลับเป็นปัจจัยที่ส่งผลการปรับตัวของนักศึกษามุสลิมต่างชาติ ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลยามนักศึกษามุสลิมต่างชาติต้องการ ช่วยให้กำลังใจ และผ่อนคลายความวิตกกังวลเมื่อนักศึกษามุสลิมต่างชาติประสบปัญหา

สาเหตุประการหนึ่งที่ทำให้การเปิดรับสื่อมวลชนน้อยของนักศึกษามุสลิมชาวต่างชาติ และนำไปสู่ปัจจัยการเปิดรับสื่อมวลชนไม่ส่งผลกระทบต่อระดับความสามารถในการปรับตัว ซึ่งมีสาเหตุมาจากหลักคำสอนของศาสนาอิสลามที่ห้ามการใช้สื่อที่จะนำไปสู่ความเสื่อมเสีย หรือนำไปสู่เรื่องอนาจารต่าง ๆ หรือความไร้สาระ เพราะเกรงว่าหากใช้สื่อที่มุ่งเน้นแต่ความบันเทิง อาจซึมซับกับสิ่งที่ขัดหลักการของศาสนาอิสลามได้ ดังนั้นศาสนาอิสลามจึงต้องการให้ผู้ศรัทธาใช้สื่อเพื่อการเผยแพร่ศาสนา และการเปิดรับสื่อมวลชนจึงควรเป็นการเปิดรับเพื่อความรู้อย่างมีใช้เพื่อความบันเทิง ไม่ว่าจะเป็นสื่อวิทยุ โทรทัศน์ เพลง หรืออินเทอร์เน็ต (สมคิด ลีวัน, ม.ป.ป.) ซึ่งหลักการดังกล่าวนี้ขัดแย้งกับงานวิจัยของธิดารัตน์ กนิษฐนาคะ (2541) พบว่า สื่อมวลชนมีบทบาทช่วยในการปรับตัวของนักเรียนแลกเปลี่ยนชาวต่างชาติ โครงการเอ เอฟ เอ โดยเป็นที่ระบายนารมณ์และความเพลิดเพลิน

ข้อเสนอแนะ

ผู้เรียน

เนื่องจากผลการศึกษาพบว่า แม้นักศึกษามุสลิมจะมีความความสามารถในการปรับตัวในระดับสูง ซึ่งอาจเกิดจากการที่นักศึกษามุสลิมต่างชาติส่วนใหญ่มีการเรียนรู้สังคมไทย วัฒนธรรมไทย ขณะที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยแล้ว โดยการค้นหาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต หรือสอบถามเพื่อนคนไทย ซึ่งจากพฤติกรรมดังกล่าวอาจช่วยลดปัญหาความตระหนักทางวัฒนธรรม (Culture Shock) ดังนั้นหากไม่มีการเตรียมพร้อมที่ดีพออาจก่อให้เกิดปัญหาเรื่องการปรับตัวได้ ผู้เรียนจึงควรมีการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับประเทศไทย วัฒนธรรมไทยไว้ก่อนเดินทาง รวมถึงมารยาทสากลต่างๆ ที่จำเป็นในการดำรงชีวิตจะเป็นการดี

สถาบันการศึกษา

เนื่องจากผลการศึกษาพบว่า แม้นักศึกษามุสลิมต่างชาติจะมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับประเทศไทย วัฒนธรรมไทย และภาษาไทยในระดับหนึ่ง แต่นักศึกษาเหล่านี้ก็มีปัญหาเรื่องการสื่อสารอยู่มากพอสมควร คือ ยังสื่อสารกับคนไทยไม่ได้ ซึ่งส่วนหนึ่งมาจากคนไทยเองที่ไม่พูดภาษาอังกฤษ และส่งผลให้มีปัญหาต่อการใช้ชีวิต มหาวิทยาลัยควรมีการจัดการสอนภาษาไทยและวัฒนธรรมไทยให้กับนักศึกษาต่างชาติ ควรจัดเป็นหลักสูตรฟรี และมีระยะเวลาอย่างน้อย 1 ภาคการศึกษาหรือหากไม่สามารถจัดหลักสูตรฟรีให้แก่นักศึกษาได้ก็ควรมีช่องทางการเรียนออนไลน์ที่นักศึกษาสามารถไปศึกษาได้เองในยามว่าง เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษาได้เข้าใจวัฒนธรรมไทย ภาษาไทยมากยิ่งขึ้นและสามารถใช้ชีวิตในประเทศไทยได้อย่างมีความสุข

นอกจากนี้ หากสถาบันการศึกษามีการเตรียมหอพักภายในมหาวิทยาลัยไว้ให้นักศึกษามุสลิมต่างชาติ และจัดตั้งเป็นหอพักฮาลาล เช่น มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติศาสนกิจ ปราศจากแอลกอฮอล์ในหอพัก ใกล้เคียงยิมสำหรับปฏิบัติศาสนกิจ และมีการขอรับตราฮาลาลจากสำนักงานคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย เมื่อได้การรับรองสามารถนำจุดเด่นนี้ไปโฆษณาทำการตลาดด้านการศึกษาในประเทศมุสลิมทั่วโลกได้

องค์กรที่เกี่ยวข้อง

จากผลการศึกษาพบว่า นักศึกษามุสลิมต่างชาติมีความต้องการให้มีการสอนภาษาไทยและวัฒนธรรมไทย องค์กรที่เกี่ยวข้องอย่างสถาบันสอนภาษาต่างๆ สามารถจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนได้ และกำหนดราคาค่าเล่าเรียนไม่แพงนัก เพื่อเป็นการจูงใจให้เกิดความสนใจ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. พื้นที่ในการเก็บข้อมูลการทำวิจัยในครั้งนี้คือ มหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑลเท่านั้น ซึ่งมีความเป็นเมืองที่มีความเป็นปัจเจกสูง ซึ่งอาจมีความแตกต่างจากจังหวัดอื่นๆ ในประเทศ

จึงควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในมหาวิทยาลัยซึ่งอยู่ภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย เช่น มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ หรือมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ที่มีนักศึกษามุสลิมต่างชาติศึกษาอยู่ หรืออาจศึกษาเปรียบเทียบจังหวัดที่มีชุมชนมุสลิมเข้มแข็ง เช่น จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา หรือจังหวัดปัตตานี จังหวัดนราธิวาส จังหวัดยะลา และจังหวัดสงขลา หรือจะศึกษาเปรียบเทียบระหว่างภูมิภาคที่นักศึกษามุสลิมต่างชาติอาศัยอยู่ เพื่อให้เห็นภาพการปรับตัวของนักศึกษามุสลิมต่างชาติที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

2. เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ไม่ได้ทำการศึกษาสถาบันการศึกษาที่อยู่นอกกำกับของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา อย่างสถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย (AIT) ซึ่งจัดเป็นสถาบันการศึกษาที่เป็นองค์กรระหว่างประเทศที่ให้การศึกษาแก่บุคคลทั่วไปด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการจัดการ โดยมีนักศึกษาจากนานาชาติศึกษาอยู่เป็นจำนวนมาก และมีนักศึกษามุสลิมศึกษาอยู่พอสมควร จึงควรมีการศึกษาเพิ่มเติม เพื่อให้ได้มิติของการศึกษาที่ครบถ้วน

รายการอ้างอิง

- กมลทิพย์ รักเกียรติยศ, วิดีนันทน์ ผิวนิล, ธนัชพร นามวัฒน์ และ สุนทรรัตน์ เชื้อนควบ. 2560. การปรับตัวทางวัฒนธรรม การเรียนรู้ และการสื่อสารของนักศึกษาจีนในมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ปีที่ 36. ฉบับที่ 2. 60-72.
- กรมการท่องเที่ยว. 2558. สรุปสถานการณ์นักท่องเที่ยว ธันวาคม 2557. สืบค้นวันที่ 2 พฤษภาคม 2558 จาก <http://newdot2.samartmultimedia.com/home/listcontent/11/222/91>
- ธานีษฐ์ กองแก้ว. 2544. การสื่อสารและการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติในมหาวิทยาลัยไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต (วทววิทยา). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธิดารัตน์ กนิษฐนาคะ. 2541. บทบาทสื่อมวลชนและสื่อบุคคลกับการปรับตัวทางวัฒนธรรมของนักเรียนแลกเปลี่ยนชาวต่างชาติ โครงการเอ เอฟ เอส. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต (การสื่อสารมวลชน). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พัชนี เชาจรรยา. 2558. การวิจัยเชิงปริมาณทางนิเทศศาสตร์. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- พลเทพ พูนพล. 2560. ปัจจัยด้านบุคคล สังคม และวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของนักศึกษาจากกลุ่มประเทศอาเซียนที่ได้รับทุนทางสังคมผ่านสื่อสังคมออนไลน์. วารสารพฤติกรรมศาสตร์. ปีที่ 23. ฉบับที่ 1. 105-122. สืบค้นวันที่ 9 สิงหาคม 2563 จาก <http://ejournals.swu.ac.th/index.php/jbst/article/download/8640/7536>
- ภริดา โกเชก. 2548. การสื่อสารต่างวัฒนธรรมที่มีผลต่อการปรับตัวของคนข้ามชาติ: ศึกษากรณีชาวพม่าในจังหวัดพรมแดนประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต (สื่อสารมวลชน). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- เมตตา วิวัฒน์นุกุล. 2559. การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมคิด ลีวัน. ม.ป.ป. **มุสลิมกับสื่อออนไลน์**. สืบค้นวันที่ 9 สิงหาคม 2563 จาก <http://islamhouse.muslimthai.com/article/19714>
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2559. **นักศึกษาต่างชาติที่ศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดและในกำกับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ปีการศึกษา 2556**. สืบค้นวันที่ 4 ธันวาคม 2561 จาก <http://inter.mua.go.th/2016/11/>
- อัลกีอรรูอียี ยูซุฟ. 2549. บทบาทของผู้หญิงในชีวิตสาธารณะ ระหว่างความสุตโตงและหย่อนยาน บทบาทของมุสลิมะฮ์กับบางคำถามต่อการวางตัวในสังคม. ใน **บทบาทของมุสลิมะฮ์กับบางคำถามต่อการวางตัวในสังคม**. กุตามะฮฺ. แปลและเรียบเรียง. 49-71. กรุงเทพมหานคร: สมาคมนิสิตนักศึกษาไทยมุสลิม.
- Ata, A. 2016. How Muslim Students Perceive Australia and Australians: A National Survey. **Journal of Intercultural Communication**. Vol. 41. Retrieved July 15, 2016 from <http://immi.se/intercultural.nr41.ata.html>
- Croucher, S. M. 2009. How Limiting Linguistic Freedoms Influences the Cultural Adaptation Process: An Analysis of the French Muslim Population. **Communication Quarterly**. Vol. 57. No. 3. 302-318.
- Cushner, K. and Brislin, R. W. 1996. **Intercultural Interactions: A Practical Guide**. Thousand Oaks: Sage Publications.
- Gudykunst, W. B. and Kim, Y. Y. 2003. **Communicating with strangers: An approach to intercultural communication (4th ed.)**. New York: McGraw-Hill.
- Jandt, F. E. 1998. **Intercultural communication: An introduction. (2nd ed.)**. Thousand Oaks, Sage Publications.
- Kesbi, A. 2011, November. Intercultural Communication between the West and Islam Under the Spectre of Islamophobia. In **the 1st Annual International Conference on Cultures and Languages in Contact**. Retrieved December 8, 2018 from http://www.academia.edu/6883338/Intercultural_communication_between_the_West_and_Islam_under_the_spectre_of_islamophobia
- Landis, D. and Brislin, R. W. 2013. **Handbook of Intercultural Training Issues in Theory and Design**. Oxford: Pegamon Press.
- Lin, Yi. 2011. **Chinese International Student's Intercultural Communication Competence and Intercultural Communication Apprehension in the USA**. Doctor of Education Dissertation (Educational Leadership). East Tennessee State University.

- Punpong, Akkarong. 2019. **Communication for the Foreign Football Players' Cultural Adjustment in Thailand League Football Club**. Doctor of Philosophy Dissertation (Communication Arts and Innovation). National Institute of Development Administration.
- Reimer, B. 1995. Youth and modern lifestyles. In **Youth culture in late modernity**. J. Fornas, G. Bolin, eds. London: Sage Publications Limited. 125-148.
- Ting-Toomey, S. 1999. **Communicating Across-Cultures**. New York: The Guildford Press.

รายการอ้างอิงจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ (Translated Thai References)

- Al-Qaradawi, Yusuf. 2006. The Roles of Women in Public Life between Extremity and Looseness. Translated and edited by Kudama. In **Roles of Muslim towards Some Questions on Proper Demeanor in the Society**. 49-71. Bangkok: Thai Muslim Students Associations. (In Thai)
- Cheyjunya, Patchanee. 2015. **Quantitative Methods for Communication Research**. Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University Press. (In Thai)
- Department of Tourism. 2015. **A Summary on Tourists Situation in December 2015**. Retrieved May 2, 2015 from <http://newdot2.samarthmultimedia.com/home/listcontent/11/222/91> (In Thai)
- Kanishthanaka, Thidarat. 1998. **The Roles of Mass and Personal Media in Cultural Adaptation of Foreign AFS Exchange Students**. Master of Arts Thesis (Mass Communication) Chulalongkorn University. (In Thai)
- Kochek, Parida. 2005. **Intercultural Communication Affecting the Adaptation of Transnational People: Case Study of Myanmar People in the Provinces of Thai Border**. Doctoral of Philosophy Dissertation (Mass Communication). Thammasat University. (In Thai)
- Kongkaew, Thanit. 2001. **Communication and Adjustment of Foreign Lecturers in Thai Universities**. Master of Arts Thesis (Speech Communication). Chulalongkorn University. (In Thai)
- Leewan, Somkid. 2020. **Muslims and Online Media**. Retrieved August 9, 2020 from <http://islamhouse.muslimthai.com/article/19714> (In Thai)
- Office of the Permanent Secretary of the Ministry of University Affairs. 2016. **Foreign Students Studying in the Higher Education Institutions Affiliated and Regulated by OHEC in 2013**. Retrieved December 4, 2018 from <http://inter.mua.go.th/2016/11/> (In Thai)

- Poonpol, Polthep. 2017. The Influence of Personal, Social, and Cultural Factors on Cross-Cultural Adjustment with the Mediator of Online Social Capital among International Students in Thailand. **Journal of Behavioral Science**. Vol. 23. No. 1. 105- 122. Retrieved August 9, 2020 from <http://ejournals.swu.ac.th/index.php/jbst/article/download/8640/7536> (In Thai)
- Rakkiattiyod, Kamontip; Pewnil, Titinan; Namwat, Tanutchaporn and Khueankob, Soontrarat. 2017. Cultural Adaptation, Learning, and Communication among Chinese Students in Phetchaburi Rajabhat University. **Journal of Humanities and Social Science, Mahasarakham University**. Vol. 36. No. 2. 60-72. (In Thai)
- Vivatananukul, Metta. 2016. **Intercultural Communication**. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (In Thai)